

АВАЗ
ЎТАР

ҒАЗАЛЛАҒ
МУХАММАСЛАҒ
ҒУБОҶИЛАҒ

130

АВАЗ ЎТАР

ИЖОДИДАН НАМУНАЛАР

ҒАЗАЛЛАР

Ҳар тилни билув эмди бани одама жондур,
Тил воситаи робитаи оламиёндур.

Ғайри тилини саъй қилинг билгали, ёшлар,
Ким илму ҳунарлар билонки ондин аёндур.

Лозим сиза ҳар тилни билув она тилидек,
Билмакка они ғайрат этинг, фоида кондур.

Илму фан уйиға юборинглар болангизни,
Онда ўқуғонлар бори яктойи замондур.

Зор ўлмасун онлар доғи тил билмай Аваздек,
Тил билмаганидин они бағри тўла кондур.

Фидойи халқим ўлсун танда жоним,
Бўлиб қурбон анга руҳи равоним.

Гар ўлсам дарбадар мазлумлар учун,
Будур мақсуди қалби нотавоним.

Мани солса фано йўлига даврон,
Юрур устимдин авлоди замоним.

Умидим: яшасин мактаб боласи,
Алар ҳар бири бир шери жаҳоним.

На яхши ўйлаким, маъкулу манзур,
Аваз, халқим учун тўкулса қоним.

Нигорим кетгали айлар баҳона,
Ғам ўқиға мани айлар нишона.

Дедим: «Қилғил ҳадаф ман нотавонни
Отарда новак ул абру камона».

Нузул этгуси ҳар дам чархи дундин
Бошимға фитна хайли бекарона.

Нетонгим, бандаси гар бўлса Зухра,
Рубобу чанг ила қилғач тарона.

Очиб ҳуснидин олам ранг-баранг гул,
Фигоним қилғусидур булбулона.

Агарчи ҳусн аро маъшуқи олам,
Вале мажлис тузарда ошиқона.

Қетарман деб рақиби шум сори
Қўзимнинг қилди қон ёшин равона.

Пари эрдиму билмон ул дилором,
Ки кўздин лаҳзада бўлди ниҳона.

Савор ўлғон чоғи ноз ашҳабиға,
Кўзимдин ашк тўқдим дона-дона.

Нечук зор ўлмайин ман бенавоким,
Ул ўлса хўблар ичра яғона.

Аваз, гар дод қилсам, не ажабким
Бўлубдур мунқалиб аҳли замона.

Тараҳҳум қил мани маҳзуни зора,
Аё кўнгли қотиғ монанди хора.

Фироқинг тиғи бирла, зй жафожў,
Бўлубдур сарбасар кўнглум чу ёра.

Бери келким, аё маҳ, сандин ўзга
Кўнгулнинг майли йўҳ ҳеч бир нигора.

Жудолиғ ханжаридин, эй ситамгар,
Ғами ҳажрингда сийнам пора-пора.

Мани дарёи меҳнат ғарқа айлаб,
Нечун, жоно, ўзинг чекдинг канора!

Қилиб лутфу карам бу лаҳза, соқий,
Қадаҳ сун ман ҳазину бадҳумора.

Топиб комин, Аваз, оламда аҳбоб,
Осилсун душманимнинг хайли дора.

Ушшоҳ эли қошларининг ёсидадур, а?
Эҳёлиғи ҳам лаълини анфосидадур, а?

Не олам ичин мушки муаттар қачон айлар,
Бу хислат онинг зулфи мутарросидадур, а?

Не кун қиладур тийра куним равшану пурнур,
Ёрутмоқ они хусни мусоффосададур, а?

Даҳр аҳли дилин кумри киби вола қилурға,
Ҳар ёнға равонлиғ қади зебосидадур, а?

Ошиқ биладур ҳар сори ёри қарагон чоғ
Нега қарайинким они савдосидадур, а?

Жонимни бериб етсам анго ман не ажабким,
Борча анго етмакни таманносидадур, а?

Билгилки, Аваз, ушбу жаҳон шўхларини,
Минг сирри ниҳон кўзларин имосидадур, а?

МУХАММАСЛАР

Висоли ичра бермакка муродим комёб айлаб,
Рақибнн рашк ўтиға бағрини яксар кабоб айлаб,
Манга лутфу иноёту карамлар беҳисоб айлаб,
Тун оқшом келди кулбам сори ул гулрух шитоб айлаб,
Хироми суръатидин гул юза хайдин гудоб айлаб.

Паридек жилва бирла кўргузуб чобуклик ул дилбар,
Етушди айлабон беҳадду сон нозу тағофиллар,
Олурға хаста ушшоқ аҳлининг жонини сар-тосар,
Чекиб мужғони шабравлар каби жон қасдиға ханжар
Белига зулфи анбарборидан мушкин таноб айлаб.

Бори сўзини аҳли назм назми силкига терди,
Тутиб ул маҳ вафо таврини бу тун базмима кирди,
Ҳамадин они муштоқи мани зору ҳазин эрди,

Келиб ўлтурдию илгим тутуб ёнида ер берди,
Такаллум бошлади ҳар лафзидин дурри хушоб айлаб.

Кўруб бошимда олому балият тошини хирман,
Қилиб меҳру вафову марҳамат расмини ул дам фан,
Деди лаъли лабин хандон этиб ул шўҳи сиймин тан,
Ки, эй зору балокаш ошиқим, мансиз нечукдурсан,
Ман ўлдим лол, айта олмайин майли жавоб айлаб.

Агарчи ман била май ичгали ул беибо қуйди,
Валеа ағёр элин жомига беинтиҳо қуйди,
Маишат косасига гўйе оби бақо қуйди,
Чиқарди шишаи май доғи, бир соғар тўло қуйди,
Ичиб тутди манга юз навъ нозосо итоб айлаб.

Қилиб комича даврон кимсани бу чархи ахзар тоқ,
Аваз янглиғ бўлур сармаст ҳам беҳушу беҳудроқ.
Эса ёру аниси борҳо бир шўҳи сиймин соқ,
Ониким элтгай васл уйқуси ишрат тун мундоқ,
Навоийдек ётар то субҳи маҳшар тарки хоб айлаб.

Дил ишқинга мубтало бўлубдур,
Ҳам расми вафо онго бўлубдур,
Оини жафо санго бўлубдур,
Кўзинг не бало қаро бўлубдур,
Ким жонга қаро бало бўлубдур.

Келса қилай ул санам лиқодин,
Кўнглин узуб аҳли бевафодин,
Ишқи аро зору мубталодин,
Бегона бўлубдур ошнодин,
Бегонаға ошно бўлубдур.

Бўлса, не тонг, аҳли даҳр қурбон,
Ким лаб анго мисли ғунча хандон,
Ораз доғи ҳамчу моҳи тобон,
Ишқ ичра онинг фидоси юз жон,
Ҳар жонки онго фидо бўлубдур.

Ҳижрон аро чекса кўб жафони,
Демайки жафо, туман балони,
Фош айлабон оини вафони,
Баҳо топар улки бўлди фони,
Раҳравга фано бақо бўлубдур

Дилдуз, бaсe, ривояти ишқ,
Жонсўз, Аваз, ҳикояти ишқ,
Бу навъ дурур ниҳояти ишқ,
То тузди Навоий ояти ишқ,
Ишқ аҳли анго наво бўлубдур.

Бўлғали кўнглим санга токим асиру мубтало,
Шавку завқингдин ишим чекмак фиғон субху масо,
Тоқату ҳушу қарору сабр ўлур мандин жудо,
Оразу холингни бирдам кўрмасам, эй дилрабо,
Ўйладурманким, кўрунмас кўзима оқу қаро.

Фикри зулфидин санга юзланса минг савдо, кўнгул,
Раҳм қилмас ҳолингга найлай дили хоро, кўнгул,
Қилмайин ўзни бори олам аро расво кўнгул,
Бошинг ол, кет, ўз пайи вақтингга эй, шайдо кўнгул —
Ким, эмассан хаста жоннинг ҳеч дардига даво.

Кўнглум ўлса доғким, аҳбоб, эрмас бесабаб,
Васл аро ул ёр ағёри била айшу тараб,
Рашқдин жонимға ҳар дам юзланур юз минг тааб,
Гар фироқ айёмининг билман ҳисобин не ажаб,
Ким юзинг ҳажрида кундуз кеча янглиғдур манго.

Бир йўли раҳм айлабон ҳолимға, эй маҳ, қил назар,
Ғам ҳужуми кун-бакундин айлар аҳволим батар,
Тушганидин ҳажр аро бошимға минг ошубу шар,
Барқ эмас оламға юз қўймишдур оҳимдин шарар,
Раъд эмас гардунға чирмонмиш фиғонимдин садо.

Ҳодисоти даҳрдин топмоқ учун токим амон,
Сарв ила гул соясида айлабон ўзга макон,
Нўш этарсан айшу ишрат бодасини ҳар замон,
Умр елдек ўтмасун дебсан магар, эй боғбон,
Ким яқоסי чоксиз гул бутмамиш бу боғ аро.

Айб қилмай ман ҳазин афғону зорин, эй насим,
Арз эт ул гулга бориб ҳолимни борин, эй насим,
Кўрмагунча токи онинг гул узорин, эй насим,
Неча оқғай кўз ёшим еткур ғуборин, эй насим,
Фарзи айн эрур ёшорғон кўзга солмоқ тўтиё.

Эй Аваз, ул шўхнинг сунъи самаддур новаки,
Ҳар сори отилса рад қилмоқ не ҳаддур новаки,

Бергучи жонингга ҳаззи беададдур новаки,
Эй Навоий, хаста кўнглунгга мададдур новаки,
Рост андоқким, заиф элга берур қувват асо.

Кўяр хайратда мани, лутф ила ҳолим сўрушинг,
Тани ‘беморим аро шавк ўтини ёндурушинг,
Турфароқ нозу адолар била бўйнинг бурушинг,
Жонга ором берур жонда алифдек турушинг,
Кўнглум оромин олур руҳи равондек юрушинг.

Чун келибсан бу кеча зоҳир этиб расми вафо,
Не бўлур соати ором гар этсанг, жоно,
Ки эрур муғт(д)анам ичмак қадаҳи руҳ физо,
Берадур базмима фирдавс каби файзу сафо,
Юз латофат била гул хирманидек ўлтурушинг.

Айтгил ҳижронинг аро дардима недур чора,
Раҳм этиб ҳолима, эй қош ила кўзи қора,
Ки таманнойи висолинг била кўксум ёра,
Қийибон пардаи жоним қиладур юз пора,
Лаҳза-лаҳза боқибон кўз учидин қиймурушинг.

Не ажаб васл аро ул сандин ўкуш ўргуладур,
Ки фироқинда анга, ваҳ, не бало ғам келадур,
Ҳар қачон лаъли лабинг нукта сори очиладур,
Танима жон берадур, балки таним жон қиладур,
Лаъли жонбахшинг очиб лутф ила нукта сурушинг.

Лабларинг лаззат аро шахд ила шаккар бу эса,
Қоматинг боғи назокатда чу аръар бу эса,
Зулфи шабранггинг ила хатти муанбар бу эса,
Сунмайин сабрға қолғайму бўюн гар бу эса,
Кулаҳинг нозу адо гўшасини синдурушинг.

Кўюнг ушбу йўл аро гомингиз, эй жон кўнгул,
Аваз осо гум этиб номингиз, эй жон кўнгул,
Кетмагай беҳуда оломингиз, эй жон кўнгул,
Неъматни мақсад эса комингиз, эй жон кўнгул,
Хони хуснига боқиб Огаҳийдек телмурушинг.

Ёр бир йўл кўзларим ёшини силмайдур ҳануз,
Рашк ила шум муддаий бағрини тилмайдур ҳануз,

Шахди лаълидин ўлук жисмим тирилмайдур хануз,
Гунчалар очилди, ваҳ, кўнглим очилмайдур хануз,
Булбул осо хотирим гул майли қилмайдур хануз.

Қадди ёдидин чекарман нолаи жонкоҳким,
Тортиб анвои ситам ҳажр ичра солу моҳким,
Йўқ менга бир ғамгусору мунису ҳамроҳким,
Заъф аро ушшоқға ибрат бўлубман, оҳким,
Кўзга аҳволи низорий ёр илмайдур хануз,

Олса жоним не ажаб онинг фироқининг ғами,
Ким эрур ул маҳ ҳамиша муддаийлар ҳамдами,
Бовар этгил бу сўзимни гар эсанг хуш одами,
Пеша айлаб чарх золи тинмайин тун-кун дами,
Дилбаримча жавр ойининг билмайдур хануз.

Бўлғали то оразинг мафтуну зору музтари,
Бўлмади бир дам балову дард бошимдин бари,
Қон қилиб ёш ўрнига икки кўзимдин, эй пари,
Ерни ашким ғарқ этиб зўр этди оҳим сарсари,
Недин эркандур фалак тоқи йиқилмайдур хануз.

Гарчи бордур олам ичра қошлари шамшир кўп,
Лек алар қилмас ул ойдек кўнглума таъсир кўп,
Интизоридин бўлубман ҳажр аро дилгир кўп.
Ваъдаи васл айлаб эрди — айлади таъхир кўп,
Ё ибo қилди ва ё ёдига келмайдур хануз.

Излаб они, фикр рахшин ҳар сори сурсам нетонг,
Оху, фарёдим ети гардундин ошурсам нетонг,
Ханжари ҳасратни ҳар дам кўксима урсам нетонг,
Юз надомат бирла эмди ўзни ўлтурсам нетонг,
Сажда қилмоққа бошим бир бор эгилмайдур хануз.

Васл аро юзланмасун сол ила маҳ саргашталиқ,
Не ажаб юзланса фуркат ичра гаҳ саргашталиқ,
Ким Аваз ишқ ичра тортар факру шаҳ саргашталиқ,
Ихтиёр этса агар Мунис яна саргашталиқ,
Панд қилмаким жунунидин ойилмайдур хануз.

Рухсори гулинг узра хайдин чу гулоб этдинг,
Ғайри сори бормоқға шаб-рўз шитоб этдинг,
Пайдо тани зоримда турлук табу тобу тоб этдинг,

Ишқингда мани, дилбар, ҳолимни хароб этдинг,
Бир сўрмадинг аҳволим, бағримни кабоб этдинг.

Сармастии саҳбои гулгун қилибои ўзни,
Гаҳ они хуморидин қад нун килибон ўзни,
Ҳижронинг аро тун-кун вожун қилибон ўзни,
Ишқинг тушали бошға Мажнун қилибон ўзни,
Саҳрои фироқ ичра жисмимни туроб этдинг.

Ҳуснингга жаҳон ичра то бўлголи ман шайдо,
Дарду аламу зулминг чекмакда эдим танҳо,
Олому ситам тортиб фурқат аро, эй барно,
Васлинг майиға ташна эрдим туну кун аммо,
Лаб хушк қилиб охири, чашмимни пуроб этдинг.

Ҳажринг бошима тушгач, эй лаъли лаби гулгун,
Бори алам остида қаддим доғи бўлмиш нун,
Не айбки, бор асру иқбол манга вожун,
Арзимни десам ҳар гаҳ оллингда мани маҳзун,
Қаҳр ила боқиб ул дам ноз ила итоб этдинг.

Сансиз бўлубон яксар ҳасрат била бағрим хун,
Бўлғуси кўзум ёши андоқки равон Жайхун.
Ҳар лаҳза ғаму андуҳ бошимда бўлуб афзун,
Ҳажр ўтиға кул бўлдум раҳм айламадинг бир кун,
Ағёр элини лекин ошиқдин ҳисоб этдинг.

Бир сан киби сийминбар олам ародур ноёб,
Муштоқинг эрур асру гар бўлса кўзум пур об,
Ҳажрингда бўлуб доим жон ила дилим бетоб,
Кўнглум бўлур ошуфта, жисмим бўлубон пуртоб,
Ул вақти очиб зулфинг, бу вақтга тоб этдинг.

Ёринг, Авазо, бу дам ё айлагуси бози,
Қалбини магар онинг оздурғуси ғаммози,
Қилғуси тағофил кўб чашмини фусунсози,
Лутф ила назар солмай назмингға ул ой Ғозий,
Ишқида ғазал айтиб бир неча китоб этдинг.

РУБОЙЛАР

Соқий, беракўр ушбу нафас бода манга,
Ким олам этар минг алам омода манга.

Ичмай не сифат соғари гулранг сенингдек,
Хамдам эса бир гулрухи озода манга.

■

Қош ила кўзи олғусидур жон иккилаб ,
Жон бермак ишин қилса намоён икки лаб.
Юз мурда ёнғидин бўлур эҳё шаксиз,
Минг ишва била гар очса жонон икки лаб.

■

Ул маҳваши чолок суруб ман сори от
Қилди мани бир нигоҳи ноз ила мамот.
Ҳайҳотки, қилмайин вафо нақди ҳаёт,
Бўлдум мани бесабру хирад мурда сифот.

■

Ой ҳуснингга, эй ёри дилоро, муҳтож,
Мушкин сочингга анбари соро муҳтож.
Муҳтож сани кўргали бўлсам, не ажабким,
Васлингга жаҳон эли саропо муҳтож.

■

Фарёдки, хушим олди бир моҳ талъат,
Қаттол кўзу ғамзалари жон офат.
Аввалда етурди васлиға жаҳд била,
Сўнгра мани қилғоли асири фурқат^

■

Ишқ урди баса хоотири вайронима ўт,
Андин тутошиб тушгусидур жонима ўт.
Эмди, не ажаб, бўлса вужудим куюбон кул,
Ким етти саросар тани уренима ўт.

■

Фарёдима ушбу чархи гардон боис,
Не чарҳки, бал фироқи жонон боис.
Жононни фироқиға рақибон боис,
Топгунгдур они рашқиға ҳам кон боис.

■

Гарчи манго жон берди сўзинг, эй кўзи қиймоч
Лекин оладур они кўзинг, эй кўзи қиймоч.
Бошимға солурсан неча савдо билан ғавғо,
Не офат эдинг, билмон, ўзинг, эй кўзи қиймоч?

■
Оқил эсанг, эй биродар, ичгил қадох,
Ким бергуси ул жонингга кўб роҳати роҳ.
Ғам дафъини қилмоқ тиласанг шому саҳарда
Кир дайр ичига олиб бир илкинга суроҳ.

■
Беҳуда қилиб турфа алоло, эй шайх,
Даҳр ичра ўзингни қилма расво, эй шайх.
Қатл айла ўзингни сидқ шамшири била,
Қилғунча риёу ҳийла барпо, эй шайх.

■
Қилмушму бу лаҳза майли ағёр, ул шўх,
Бағримни қилурға яксар афгор, ул шўх?
Ғайриға қилиб ҳамиша шафқат, лекин —
Бергуси ман ҳазинға озор, ул шўх.

■
Эй қоши қаро сиймбару ҳам кўзлари жаллод,
В-эй ишқ элиға субҳу масо қилғучи бедод.
Қилғуси манго жавру жафо хайли рақибинг,
Онлар қўлидин ушбу нафас кимга қилай дод?!

■
Гулрухлар аро меҳру вафо нодиру шоз,
Жуз меҳнату озору жафо нодиру шоз.
Васл айшини айёмини дер аҳли хирад,
Андоқки гул умрига бақо нодиру шоз.

■
То шароби ишқ келди бисёр алаз,
Фаҳм айламагуси они хушёр алаз.
Ҳар талх доруки рафъи ранж ўлса,
Билгайму они мизожи бемор алаз?

■
Масжидға кириб субҳу масо, эй зоҳид,
Ҳосил санго эрмас эрса ком, эй зоҳид.
Дайр ичра ҳамиша киргил ихлос била,
Ринд аҳли била ичғали жом, эй зоҳид.

■
Еримға рақиб маҳфили манзил эрур,
Онлар била ҳаззу беҳжати комил эрур.

Ман хаста фироқи аро ноком, вале —
Ондин борини коми дили ҳосил эрур.

■

Ағёр элига вафо қилурсан, эй ёр,
Юз онча манго жафо қилурсан, эй ёр.
Қаҳр ила ситамни ханжарини тортиб,
Яксар юрагим яро қилурсан, эй ёр.

■

Жонимни олурға кўзу қош, эй дилбар,
Бир-бири била қилур талош, эй дилбар.
Меҳр ила муҳаббатни кўруб мандин кўб,
Ойини жафони қилма фош, эй дилбар.

■

Ҳар кимса агар рақибдек шумдурур,
Осори тарахҳум анда маъдумдурур.
Ошиқ ким эса рақиб кўб дилбарға,
Албатта, ҳамиша нўши заққумдурур.

■

Ким эрса агар жаҳон аро ҳимматлиғ,
Бил они ҳамиша бахтлиғу давлатлиғ.
Ҳимматли киши топиб мурод ўлса доғи,
Ҳотам киби доим ўлғуси шухратлиғ.

■

Жоно, бошима тушғали то фурқатингиз,
Ўлтургусидур орзуи вуслатингиз.
Ғайрини кўзига бергуси нуру сафо,
Шом ила саҳар нури маҳ талъатингиз.

■

Ёраб, мани ишқ бандидин айла халос.
Ҳам ёр сочин камандидин айла халос.
Зоҳид манго бергусидур озор баса,
Бу лаҳза они пандидин айла халос.

■

Эй юзлари хусн авжи аро ою куёш,
Андин қиладур касби зиё ою куёш.
Рухсоринг ила шому куним равшан эса,
Не ҳожат эрур, баски, манго ою куёш.

■
Эй шўх, мужанг ўқиғадур кўксум ҳадаф,
Қасдимға алар хайли тузалар икки саф.
Ғамзанг ўқиға маскан ўлур, жоно, мудом,
Кимнинг эса ушшоқ аро иқболу шараф.

■
Мажлис аро нағмасаро, эй ҳофиз,
То қилғоли оҳанги наво, эй ҳофиз.
Кўнглумни хуш айладинг бәсе соз айлаб,
Бўлғай бори мақсудинг раво, эй ҳофиз.

■
Ҳар неки берур табиати ёрима ҳаз,
Ул бергусидур жону дили зорима ҳаз.
Эл кўнгли паришон эса зулфидин они,
Улдур мани бас хотири афгорима ҳаз.

■
Эй маҳваши лабшакару шаҳд дудок,
В-эй сийм зақан сийм бадан, сийм сақоқ.
Кўрган киши гар ошиқинг ўлса, не ажаб?
Овозаи ҳуснунг била тўлмиш офоқ.

■
Эй шўх, мани асири ҳижрон этдинг,
Зулфинг киби хотирим паришон этдинг.
Гарчи қилибон рақибға лутф, вале
Жавр ила ситам манго фаровон этдинг.

■
То бўлди бир ойни ишқиға зор кўнгул,
Андин бери субҳу шом бемор кўнгул.
Ул навъ этиб ўзни гирифтори фироқ,
Минг ҳасрат ила аламға дучор кўнгул.

■
Эй кимса, ҳамиша қилма изҳор тамаъ,
То қилмасун оқибат сани хор тамаъ.
Каж англаб анинг коми дилин, гардундин —
Ҳеч айламагай оқилу хушёр тамаъ.

■
Қилғум букун ул ғунча даҳон бирла зидоъ,
Ул навъки тан қилғуси жон бирла видоъ.

Тонг йўкки кетарда йиғласам кўйидин,
Ким қилғаман ул шўхи жаҳон бирла видоъ.

Кўрмаклик они дийдаи ҳайронға тамаъ,
Сўрмоқ лаби шахдини жонға тамаъ.
Нозик белини қучмоқ ўлуб шому сабах,
Афгор баче қалби паришонға тамаъ.

Эй мах, нега бўйла майли ағёр этдинг?
Фуркат ғамиға мани сазовор этдинг?
Ғайриға бўлуб муниси жон, лек мани —
Юз меҳнату дарду ранж ила ёр этдинг?

Гар айласа бир ситам изҳор лабинг,
Жон бергусидур ўлукка бисёр лабинг,
Қолғойму ўлук жаҳон аро жон топмай;
Исосифат айлаганда гуфтор лабинг?

Ул ёр манго гар айласа жононлиғ,
— Топғой эди мушкилим бари осонлиғ.
Носех дегусидур, они ишқин тарк эт,
Доно эли ҳам этар экан нодонлиғ!